

Ökológiai gazdálkodás Magyarországon – összefoglaló a Nébih fertődi Fajtakísérleti Állomásának öko minősítése alkalmából

Az ökológiai gazdálkodás olyan (gazdálkodási és élelmiszer-előállító) rendszer, amely tiltja, illetve korlátozza bizonyos növényvédő szerek, műtrágyák, talajjavító szerek, valamint a mesterséges állatgyógyászati készítmények, hozamfokozók használatát. Mindezzel a természeti környezet megóvását és a fenntarthatóságot segíti elő.

Hazai szabályrendszer

Magyarországon az Országgyűlés az ökológiai termeléssel kapcsolatos felügyeleti feladatok ellátását az élelmiszerlánc-felügyeleti szervre ruházta.¹ Rendelet² írja elő a Nébih, a kormányhivatalok és a tanúsító szervezetek feladatait, jogait, valamint az ökológiai gazdálkodás ellenőrzésével és tanúsításával kapcsolatos eljárásrendet. Egyúttal ugyanezen rendelet tartalmazza az ellenőrzési rendszer működését érintő szabályokat is.

A Nébih az ellenőrzési feladatok bizonyos körét tanúsító szervezetekhez delegálja, azok tevékenységét pedig évente felülvizsgálja. A tanúsító szervezet a törvényben³ meghatározottak szerint az integrált többéves nemzeti ellenőrzési terv elkészítésekor együttműködik a Nébihel. Kockázatelemzés és -értékelés alapján éves tervet készít. A tanúsító szervezetek akkreditációját a Nemzeti Akkreditációs Hivatal végzi.

A *Nemzeti Cselekvési Terv az ökológiai gazdálkodás fejlesztéséért* célkitűzései között egyaránt szerepel az ökológiai vetőmagpiac és az ökológiai takarmányhozzáférés hazai fellendítése. Nagy hangsúlyt kap továbbá az ökológiai növényvédőszer és termésmenvelő input anyagok egységes elbírálása, azok elérhetőségének és felhasználásának ösztönzése. Mindezt az Agrárminisztérium megbízásából a Nébih fogja megvalósítani. A hivatal kezeli az öko vetőmag adatbázist is.

Az ökológia vetőmag-előállítás, fajtaválaszték

Az Európai Unió Bizottsága rendeletben⁵ írja elő a vetőmag adatbázis működtetését. Magyarországon törvény⁶ és rendelet⁷ is szabályozza a vetőmagforgalmazást, illetve az ökológiai előállításból származó vetőmagok nyilvántartását.

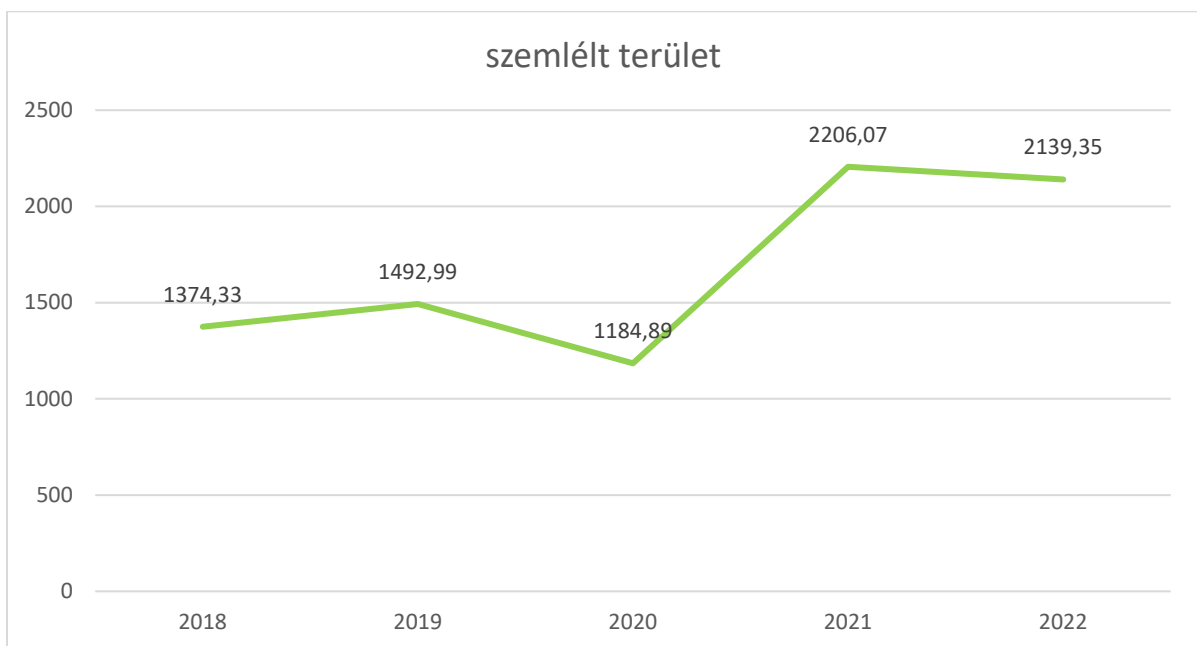
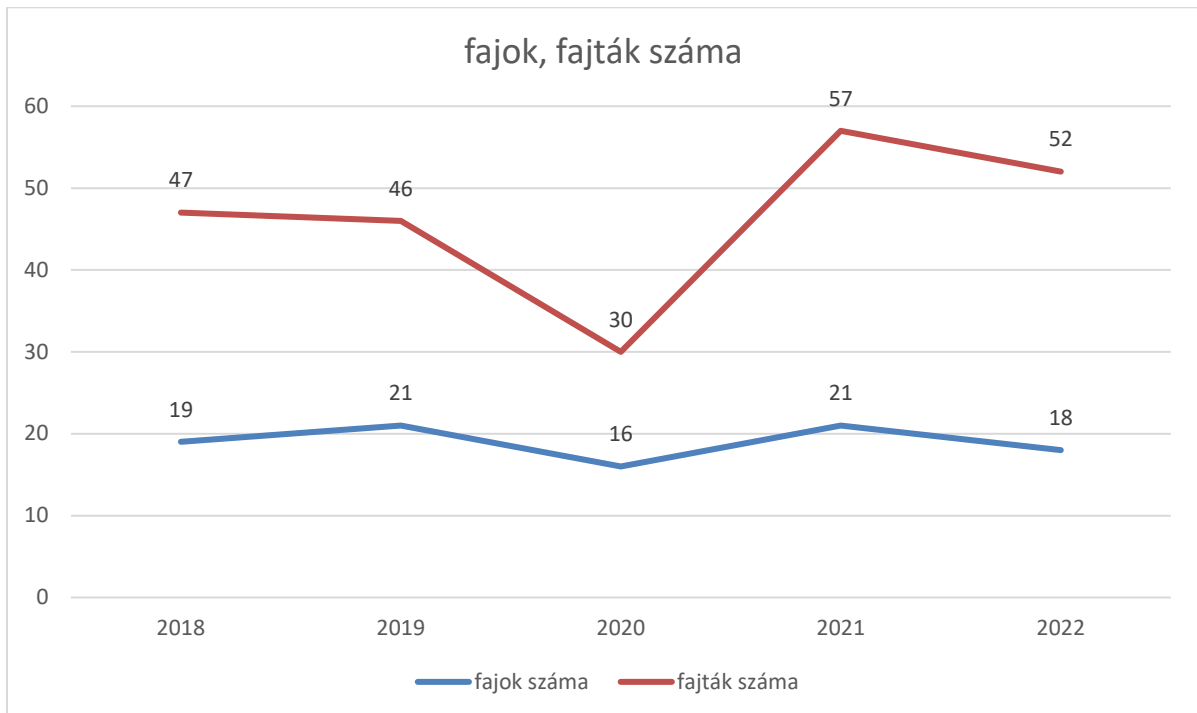
A Nébih által kezelt adatbázisba csak azok az igazoltan ökológiai vetőmag, illetve burgonya vetőgumó tételek kerülhetnek be, amelyek megfelelnek a vetőmagokra és vetőgumókra vonatkozó minősítési feltételeknek.

A hazai (2022-ben feldolgozott) ökológiai adattárból (<https://portal.nebih.gov.hu/oko-vetomag>) messze menő következtetés egyelőre nem vonható le. Jelenleg 13 faj, 22 fajtája található meg az ökológiai adatbázisban, melyek többnyire zöldségfajok. Az elmúlt 5 év adatai szerint 20 faj 50 fajtáját állítják elő 1300-2200 hektár nagyságban.

A témában fontos adatok, hogy jelenleg Magyarország termőterületének mindössze 0,04%-án zajlik ökológia vetőmag-előállítás. Az előállítást és feldolgozást követően pedig nem garantált tény, hogy az ökológiai termesztésre alkalmas területeken előállított tételeket, ökológiai vetőmag jelöléssel fémzárolják.

Az uniós Liveseed projekt részeként létrehoztak egy olyan ökológia adatbázist (<https://www.liveseed.eu/tools-for-practitioners/eu-organic-seed-databases/>), ami bárki

számára elérhető, hogy ezáltal is motiválják az átállt területek termelőit az ökológia vetőmag használatára.

A fajtakísérletekről

Az ökológia gazdálkodás során különösen fontos szerepet kap a helyes fajtaválasztás. Az ebbéli döntés fő szempontjai szerint a választásnak olyan jó ellenálló képességgel rendelkező fajtákra kell esnie, amelyek kisebb kártétel mellett is jól teremnek. Szintén mérvadó, hogy jó legyen a gyomelnyomó képességük, valamint jól tűrjék a mechanikai gyomszabályozást. További meghatározó kritérium még, hogy a kiválasztott fajta toleráns legyen a kiváló

termésmennyiség eléréséhez szükséges tápanyag-utánpótlással és az aszályal vagy akár a nagy mennyiségű csapadékkal szemben is.

A Nébih fertődi Fajtakísérleti Állomásának teljes, csaknem 20 hektáros területét a hivatal 2020 őszén bejelentette a Bio Garancia Kft-hez. A cél az, hogy teret és lehetőséget kapjanak az ökológiai gazdálkodás elvei alapján beállított kísérletek, valamint olyan fajták vizsgálatai, amelyek ökológiai gazdálkodásra különösen alkalmasak.

A 130 éves múltra visszatekintő növényfajta-kísérletezés történetében annak idején mérföldkönek számított, hogy 1951-ben lehetőség nyílt 30 Fajtakísérleti Állomás megszervezésére. A szombathelyi régióhoz tartozó fertődi Fajtakísérleti Állomás – bár az évek során, igazodva az igényekhez, több átszervezésen is átesett – a kezdetektől tagja a fajtakísérleti állomás-hálózatnak.

A fertődi Fajtakísérleti Állomás már az öko átállásos időszak alatt több megbízást kapott az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézettől (ÖMKI). 2020 őszén beállítottak egy 21 fajtás őszi búza fajtakísérletet. Az öko őszi búza posztregisztrációs kísérlet 2021 őszére kiegészült 26 őszi búzafajttal és további 6 tönkölybúzafajttal is. Idén ősszel pedig már a kísérlet vetése hivatalosan átállt ökológiai minősítésű területbe történt. Ennek eredménye pedig azért jelentős, mert így a betakarított termés már ökológiai minősítésű lesz.

Kétségtelenül nagy kihívást jelentett rövid időn belül sikeresen megteremteni az ökológiai gazdálkodáshoz szükséges körülményeket az állomáson. A Nébih 2021-ben sikeresen pályázott az Agrárminisztérium a hazai ökológiai gazdálkodást segítő Vidékfejlesztő Program „VP4-11.1.1.-11.2.1.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása” felhívására. Ez jelentős segítséget jelent mindazon fejlesztések, beruházások végrehajtásához, amelyek elengedhetetlenek az ökológiai gazdálkodásra való átálláshoz. Jelentős részben e támogatásnak köszönhető, hogy megvalósulhat az ökológiai gazdálkodásra alkalmas fajták vizsgálata az első ökológiai fajtakísérleti állomáson Fertődön.

A jövőben a fajtavizsgálaton túl információkkal és a fajtaválasztásban történő segítségnyújtással is támogatják az ökológiai gazdálkodókat a Nébih szakemberei.

Hivatkozott jogszabályok:

¹ Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény

² 34/2013. (V.14.) VM rendelet

³ 2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről 47/A. § (2) bekezdése

⁵ Európai Unió Bizottsága 889/2008/EK rendelete

⁶ 2003. évi LII. törvény a növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról

⁷ a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról 48/2004 FVM rendelet